

EL BADALL DE LA RATA CELLARDA

Ho diu la veu popular: “pel Nadal un pas de pardal, per sant Antoni un pas de dimoni”, així deu ser cert. Aviat el bosc i la màquia se’ns vestiran amb nous rebrots. L’endolciment de les temperatures i la llargada del dia són senyals per a molts éssers vius. La primavera s’ensuma propera, coses de la latitud.

Ara quedaran enrere els freds i la manca d’aliment. Cada espècie ha buscat superar aquest mal tràngol com ha pogut, les estratègies són variades. L’adopció de formes de resistència envers les condicions adverses del medi, la migració, pelatges i plomatges amb més capacitat d’aïllament o el son. Sí, la capacitat d’alentir l’activitat metabòlica i deixar l’animal en un estat de letargia és un dels estratagemes evolutius assajat per encarar els mals temps.

La rata cellarda o liró comú (*Eliomys quercinus*) és un dels pocs mamífers ibèrics que mostra aquesta capacitat. Per passar l’hivern pot servir un forat d’un tronc, d’una paret de pedra seca o d’un habitatge humà. Fet i fet la rata cellarda troba aixopluc igualment a la màquia escleròfil·la, el bosc o fins i tot els cultius.

Foto: Antonio Sánchez

QUAN ELS RAIGS DEL SOL ESCALFEN UN XIC MÉS EL SEU FORAT LA RATA CELLARDA DESPERTA LENTAMENT, ES DEIXONDEIX, S’ESTIRA I BADALLA

Quan els raigs del sol escalfen un xic més el seu forat la rata cellarda desperta lentament, es deixondeix, s’estira i badalla. Està prima, ha consumit el greix subcutani durant el son i ara les gònades comencen a tenir activitat de nou. Els joves seran els primers a descobrir la primavera d’aquest any, els seguiran les

femelles adultes i per últim desperten els mascles. A les rates cellardes aquesta facultat de passar els freds de l’hivern en letargia els permet assolir taxes de supervivència molt més altes que els seus parents ratolins (*Mus spp* o *Apodemus spp*) durant l’hivern¹. Però, la natura obliga a triar, de manera que el fet de romandre dormides durant tant temps fa que tot en la vida de les rates cellardes prenga un aire calmat. Efectivament, en aquelles zones amb hiverns més durs el son pot arribar a ser de sis mesos,

la qual cosa es paga en forma d’una sola ventrada per any², un fet gens comú per a un rosegador.

Massa sovint, però, assimilem la fauna ibèrica als patrons centre i nord-europeus. El son de la rata cellarda, els *dormice* dels britànics, pot ser ben prolongat als llocs d’hiverns rigorosos, però a la nostra acollidora Mediterrània molts anys no passa d’una becadeta d’unes setmanes³. Caldrà, doncs, que siguem molt prudents a l’hora d’aplicar a la nostra fauna els coneixements que s’han obtingut nord enllà, no siga cas que simplifiquem en excés realitats que són un pèl més complexes.

CARLES SANTANA I GARCÍA

1. SCHAUB, M.; VATERLAUS, S. C.: “Annual and seasonal variation of survival rates in the garden dormouse (*Eliomys quercinus*)”. *Journal of Zoology*. 255: 89-96 (2001).
2. BERTOLINO, S.; VIANO, C.; CURRADO, I.: “Population dynamics, breeding patterns and spatial use of the garden dormouse (*Eliomys quercinus*) in an Alpine habitat”. *Journal of Zoology*. 253: 513-521 (2001).
3. BLANCO, J. C.: *Mamíferos de España* (vol. 2). Ed. Planeta, Barcelona, 1998. 383 pp.